

Víte, že českou gramatiku, ale i správnou výslovnost a plynulou konverzaci se učí také děti našinců žijících v cizině? Ratolesti těch, kteří odešli za prací, partnerem, snem do zahraničí, ale dál zůstávají občany naší republiky. Škola, kde dítě vstřebává český jazyk, dějiny, zeměpis aj., je v Paříži, Londýně, Bruselu, Mnichově, Sydney, Káhiře... A nově v Soluni.

Z nápadu Lucie Slavíkové-Boucher se vyklubal doslova celosvětový projekt. Díky němu již deset let děti našinců v dálkách neztrácejí kontakt se svou pravlastí

České školy mim

Na pohled hladká akce: „No, tak je v Káhiře česká škola a tam se děti českého rodiče učí jeho (svou) řeč, jak prostě a přirozeně.“ Jednoduše to vypadá, ale realizace zdaleka tak lehká není.

■ Projekt bez hranic

Plzeňanka **Lucie Slavíková-Boucher** (46) provdaná v Paří-

(od 3 do 15 let) šanci navštěvovat českou školu. Pozor! Dopoledne chodí do německé školky nebo základky, ale po vyučování či v sobotu míří do jiné třídy na češtinu. Tu učí české lektorky zcela podle osnov našeho ministerstva školství, mají české učebnice atd. Rozdíl je, že rodiče tady platí školné a zakladatel shání sponzory, kde může.

ér mezi příbuznými a otevírá oněm dětem dveře k návratu. Česká škola bez hranic je občanské sdružení s velkým nápadem.

■ Paříž zavelela

Energická česká lékařka – rentgenoložka Lucie Slavíková se v roce 1990 seznámila v Praze na fyziologickém kongresu s fran-

ti v jiném jazykovém prostředí složitě,“ přiznává zakladatelka mezinárodního projektu Česká škola bez hranic.

Kvůli čemu hodlala děti vzdělávat ve francouzštině, ale i ve své mateřštině? „V Česku mají kořeny po mně, mají tu řadu příbuzných, je to jeden z jejich domovů. Svému původu je třeba rozumět, jen s dobrým jazyko-

CÍL ČESKÉ ŠKOLY BEZ HRANIC: ZAŘADIT TYTO ŠKOLY DO SYSTÉMU VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY ČR, ABY NA NĚ BYLO POČÍTÁNO S PENĚŽI Z ROZPOČTU ŠKOLSTVÍ. UŽ JICH FUNGUJE 40 A K LETOŠNÍMU 1. ZÁŘÍ MAJÍ 1 400 ŽÁKŮ. A POČTY ROSTOU...

ži vymyslela projekt a nadchla jím další Češky žijící trvale nebo přechodně v zahraničí. Vytvořily síť škol, kde se děti českého původu učí česky. Tedy? Je-li rodina pracovní či navždy třeba ve Frankfurtu nad Mohanem, má jejich dítě

V budoucnu by je měl v rámci snahy o zachování kulturního dědictví víc podpořit náš stát. Že je to přepych, zbytečnost? Omyl! Pro Česko není nic perspektivnějšího než mladá „pátá kolona“ v řadě zemí. Navíc to brání vzniku jazykových bari-

couzským kolegou a za dva roky ho v roli manželky následovala do Paříže. „Že mé děti, ač žijí a vyrůstají ve Francii, budou česky dobře mluvit, ale i číst a v češtině myslet, pro mě bylo samozřejmé! Jen jsem netušila, jak je docílení tohoto předsevze-

vým vybavením mohou lidé obě země sblížit, jednu vůči druhé zastupovat, představit, což je vklad do budoucna.“ míní sympatická dáma s tím, že není řeč o běžné bilingvní „výuce“, kdy děti mluví jazykem rodiče, v jehož zemi nežijí, tzv. podomácky.

Najednou dvojité

Bilingvní děti, které dopoledne slyší ve škole (školce) němčinu, španělštinu, angličtinu, italštinu, řečtinu..., si rozšiřují českou slovní zásobu i tím, že **doma česky vyprávějí, co se ten den učily**. Tím se jim „zabydlí“ v hlavě jedno slovo ve dvou jazycích.

Předmět Můj český svět se docela klidně dá vyučovat i na pařížském mostě

Divadelní představení londýnských záček bývá názornou vizitkou, jak se v mateřtině svých předků zdokonalují

o Česko

Makačka navíc

V Paříži, kde se Lucie ocitla, hledala spřízněné české duše i mezi krajany v Sokole a Českém kulturním centru. Začala sondovat, kde se tu vyučuje čeština důkladněji v kontextu dějin a geografie. Co hledala, nenašla, spíš zjistila, že děti některých našich emigrantů mluví česky špatně, nebo vůbec. Ale mnohé z nich by jazyk rodičů zvládat chtěly. Pustila se do toho.

„Manželovi jsem řekla, že s dětmi budu doma mluvit česky, tudíž se on musí můj jazyk naučit, aby si z něho nedělaly legraci. Naštěstí je tolerantní, moudrý a já vytrvalá, takže umí,“ směje se Lucie, která byla i k potomkům nekompromisní, systematická a někdy až tvrdá. Přesto nastala doba, kdy češtinu ve francouzském prostředí bojkotovaly. Dnes – dceri je 15, synovi 19 let – mluví a čtou česky skvěle, stejně tak francouzsky

a anglicky. Češtinu považují za samozřejmost. Jejich matka dodává: „Byla to makačka!“ Lucieina dcera stačila absolvovat výuku ve škole bez hranic, kde ukončila devátou třídu. Syn to štěstí od začátku neměl, než Lucie školu založila, učila ho sama.

Praktický průběh akce

Vypracovala systém výuky, sehnala lektory i zájemce a s oporou pařížského Českého centra a ministerstva zahraničí v roce 2003 začala. Celý projekt institucionalizovala. V pařížské rue Bonaparte 18 bylo zahájeno sobotní vyučování českého jazyka a reálií pro předškolní a školní děti. Dva roky se ve třídě scházelo pět dětí, rodiče dalších váhali a otukávali terén. Zakladatelka vydržela, o této možnosti informovala, předváděla, o co jde. „Dnes školu navštěvuje na 70 malých frekventantů a zájem je i mezi dospělými.

Je to pro rodiny časově náročné, ale zvládnutelné,“ tvrdí Lucie Slavíková-Boucher, která vytvořila i „pavouka“ dalších škol po Evropě, USA, Austrálii...

Inspirovala podobně naladěné české ženy žijící mimo vlast, které se do zakládání škol pustily: sdružila je, poskytuje rady, pomáhá dalším, kteří se o podobné snaží v různých zemích. Nedávno se v Praze konala V. mezinárodní konference zástupců Českých škol bez hranic – nadšenkyňe, které vystudovaly v Česku a cítí se Češkami, si vyměňovaly poznatky a dodávaly odvahu.

Volá Londýn!

Když Češi odcházeli do emigrace, netoužili po ničem jiném než naučit se jazyk azylové země, ztratit cizí akcent a splynout s tamním obyvatelstvem. Udržovat u dětí rodný jazyk nebylo prioritou. Doba se ale změnila. „To je minulost. Tehdy emigran-

„Hra s barvami a slovy baví mě i žáky,“ říká zakladatelka školy v Londýně Zuzana Jungmanová

Když Markéta Strnadová zrovna neprovází české turisty po řeckých památkách, tak je z ní studentka, nebo učitelka. A všechno dělá s obdivuhodným zanícením

přála ukotvit naši českou školu v Londýně tak, aby byla schopna existovat dál sama o sobě. Tak až tohle bude. I když, kdo ví?“ krčí rameny optimistka, která má stále mnoho nových plánů.

■ Řečtinu doháněla

Česká škola bez hranic změnila život i filoložce **Markétě Strnadové** (29), která kromě jazyků miluje hudbu a Řecko. Absolvovala neogrecistiku a literaturu na Masarykově univerzitě v Brně, nyní dokončuje magisterské studium na státní univerzitě v Ioánině a pracuje v turistickém ruchu. Její prarodiče přišli z Řecka do Čech za občanské války, ale pak se vrátili. Markéta má otce Čecha a maminku Řekyni. Ovšem vyrůstala víc v Česku a maminka mluvila hlavně česky, takže řečtinu se pořádně naučila až jako dvaadvacetiletá. Cítila tu potřebu. „Bylo to těžké, mít takový časový handicap, o to víc mě nadchnul projekt bilingvní školy odmala,“ říká tmavovláška, která začala se ško-

mladá studentka roli učitelky a do projektu vložila všechny své úspory.

■ Pro turistiku ideál

Když opadla prvotní nedůvěra a děti se do školy hlásily víc a víc, začali se o Markétiny hodiny češtiny a českých reálií zajímat i dospělí. Hlavně ti působící v turistickém ruchu. „Pro ně bychom udělali kurzy od příštího roku, našla jsem i další dvě lektorky,“ říká Markéta s tím, že je milé, jakou mají snahu naučit se česky kvůli českým turistům.

„Od podzimu budu kvůli projektu bydlet v Soluni, mám řadu plánů... Ale nebudu zastírat, že nejsou všichni jen zapálení. Setkala jsem se i s názorem českých žen žijících v Řecku, že jejich děti umějí dostatečně česky a není nutné, aby chodily do nějaké školy. Jiné ale chápou, že je třeba češtinu u jejich dětí rozvíjet, chtějí, aby dobře mluvily i psaly. Jsou to ženy hrdé na svou původní vlast. Ty, které znám osobně, vodí děti do naší školy a byly tu od začátku realizace prvního školního roku. Další takové se postupně ozývají,“ líčí akční dívka, která si získala důvěru i podporu ambasád.

Děti radí do tříd spíš podle jazykové vybavenosti než podle věku. „Měla jsem čtyřletou holčičku, která mluvila česky lépe než jiná sedmiletá. Ale učila jsem i dívenku, pro niž byla čeština jako naprosto cizí jazyk.“ Napřed učí Markéta Strnadová dvojjazyčně, ke konci roku už mluví jen česky. „Musím dodat, že řečtina i čeština jsou jazyky košaté, na učení nezrovna jednoduché, a hlavně velmi odlišné,“ dodává. A vzdělávací plán její školy? Různí se ve skupinkách podle toho, na jaké úrovni mají děti češtinu zvládat. Je jen na rodičích, aby se rozhodli, co pro svou ratolest chtějí. „Situace, v níž se Řecko ocitlo, ukazuje, že znát další jazyk je dobré. A v bilingvní rodině jsou servírovány dětem dva, skoro zdarma, ale aby byly na stejné úrovni, je moudré na tom ‚minoritním‘ zapracovat,“ konstatuje Markéta, které v jejím snažení drží palce celá smíšená rodina. ■

ti odcházeli za jiné situace a šli do jiného kulturního i politického prostředí, což bylo těžké. Dnes? Není to úplně lehké, ale Češi jsou už v cizině vnímáni jako Evropané a nemusejí svou identitu popírat,“ tvrdí výtvarnice **Zuzana Jungmanová** (33), zakladatelka České školy v Londýně. Od roku 2007 vede neziskovou organizaci, ve které učí naši mateřštinu formou výtvarného programu a hrou.

„Přijela jsem do Londýna na zkušenou jako nezávislý umělec, svobodná, s přítelem malířem,“ popisuje Zuzana, která za pár měsíců vytvořila školu, kam chodilo 20 dětí. Dnes je jich přes 200. „Hodně mi pomohl tzv. třetí sektor, oblast, která se v Británii zabývá charitou, neziskovými projekty atp. I když nabízíme neznámou češtinu, nadchli se pro nás! Určitě pro nás udělalo velkou věc to, že vědí o českých letcích v RAF,“ dodává radostně Zuzka, která spolu s ambasádou uspořádala pro děti a mladé našince žijící v Londýně velké setkání s těmito letci, kteří zůstali po válce v Anglii nebo sem odešli po roce 1948.

■ Učení „přes paletu“

Textilní výtvarnice se rozhodla pro výuku hlavně prostřednictvím obrazů, práce s materiálem a praktických ukázek ze života.

Na zakončení prvního ročníku výuky pro řecko-české děti nechyběl „vlajkový“ dort. Vzdálená domovina chutná tak sladce...

Také chodí s dětmi do muzeí, kde do učení českého jazyka vkládá naše dějiny a další důležité evropské souvislosti. Třeba legionáře.

„Chceme vytvořit speciální české učebnice, které budou například časově odpovídat tomu, co děti právě probírají v anglické škole, aby témata korespondovala,“ doplňuje s velkou dávkou entuziasmu mladá žena, která se do projektu české školy pustila ne kvůli svým potomkům, ne kvůli svému sebeurčení, ale projekt ji zaujal obecně. Jak dlouho u něj zůstane? „To nemohu říct, vím, že by člověk měl včas odejít, ale na druhé straně bych si velmi

lou bez hranic spolupracovat loni.

Když se o tomto projektu Markéta zmínila v Řecku na úřadech a na univerzitě, setkala se s nadšením. „První byla skvělá místostarostka Leptokárie, které jsem volala, že jsem se dostala na univerzitu, za týden mám první hodinu češtiny a nemám prostory. Řekla: ‚To je báječné, něco najdu!‘ Našla přes Spolek žen Leptokárie,“ vzpomíná na říjen 2012. Markéta učí na víc místech a přejíždí z jednoho na druhé. Proto v každém výuka vždy probíhá jednou za 14 dní. To se ale do budoucna změní. Mimočodem, místo lukrativních pozic zvolila

Češi žijící v cizině se už za své češtví nestydí! Naopak.

Více najdete na webu: www.csbh.cz